

Glas zaaveznikov

Leto II - Št. 204

Informacijski dnevnik A. I. S.

Cena 3 lire

TRST, petek 15. februarja 1946

UREDNIŠTVO: Via S. Felice 12 - Telefon št. 93354 in 94443

OGLASI: Cena za millimeter višine (širina ena kolona): trgovski L. 10.50, mrtvaški L. 27 (osmrtnice L. 54, objave L. 13.50, finančni in pravni oglasi L. 18. V vsaki listi (tekstni oglaš) L. 18. Davač ni vnet. Plačljivo vnaprej. Oglase sprejema izključno: S. P. I. Società per la Pubblicità in Italia, Trst, via Silvio Pellico št. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke L. 2 (zaostale L. 4). Rokopisov ne vračamo.

Skupščina Združenih narodov končala svoje delo

CLEMENT ATTLEE
Zaključil je prvi del

Odločni ukrepi
o svetovni prehrani
Clement Attlee
ob zaključku

Varnostni svet
o Srednjem Vzhodu

LONDON, 15. februarja. — V isti dvorani, v kateri je skupščina Združenih narodov pred petimi tedni začela svoje zasedanje, je bilo včeraj popoldne njeno poslednje zasedanje. Glavni predmet razprave je bila svetovna prehranjevalna kriza. Delegati številnih držav so drug za drugim zagotavljali, da bodo njihove države nudile vsa pomoč. Prvi je spregovoril norveški poslanec Erik Colban, ki je opozoril skupščino, da bodo le skupna prizadevanja vseh držav rešila svet pred pomanjkanjem. Zahvalil se je za pomoč Norveščim.

Danski sunanj minister Gustav Rasmussen je izjavil, da njegova država letos ne bo zahtevala uvoza žita. Sovjetski poslanec iz Washingtona Andrej Gromiko je v imenu sovjetske delegacije opozoril na nujnost čim večje proizvodnje ter pomoči listim državam, ki so bile zaradi sovražne zasedbe najbolj prizadete.

Izrazil je upanje, da bo skupščina soglasno sprejela predloge petih volitev za ureditev prehrane.

Indijski poslanec sir Ramaswami Mudaliar je orisal velike prehranjevalne težave Indije. Izjavil je, da ga boli, da ne more z gospodarske tribune sporočiti, koliko bo njegova država prispevala, marveč da podala svojo nesrečno domovino. Vprašanje predloga velosti ni samo vprašanje človeštva, marveč vprašanje, ki gre do korenin varnosti in mira samega. Dejal je, da stoji Indija pred zelo slabimi izgledy za bodočnost. Indija bi komaj izhajala iz te globokega žalostnega stanja, če bi se vsak dnevno zadovoljila z 220 g žitnih izdelkov. Opozoril je skupščino na lakoto v letih 1942 in 1943, ko je 1 milijon in pol ljudi pomrlo od gladi, dasi govore u radni podatki celo o treh milijonih. Ti ljudje niso umirali zaradi tega, ker so bili v Belenu ali pod sovražno zasedbo, marveč zaradi tega, ker niso imeli hrane. V Kalkuti so zjutraj na vseh ulicah umirali morda, žene in otroci. Zaradi tragičnega indijske gostoljubnosti pa ni umrl noben tujec.

Pomagajte Indiji
Sir Ramaswami se je nato obrnil na tiste države, ki jim je Indija med vojno, ko so Indijci umirali od gladi, skušala pomagati s hrano, sladkorjem in tkaninami — na Sovjetsko zvezo, Južno Vzhodno in Zahodno Afriko ter na druge države ter vzkliknil: »Obrčamo se na Sovjetsko zvezo. Ali nam ne bo pomagala? Ali Sovjeti ne bodo napovedali svojih previklov?«

Ramaswami je izjavil, da je vesel, da v Sovjetski zvezi odpravljajo racionalizacijo. Dejal je: »Pozivam svoje sovjetske tovariše, tovariše Združenih narodov, da dajo Indiji toliko, da se bo lahko ohranila pri življenju. Zdaj je prilika, da se organizacija Združenih narodov potaka kot živa resničnost, da bodo navadni ljudje videli, da skrbi za temeljne svobode, med katerimi je tudi obramba proti siromaštvu. Po moji misli zagotovo Nov Zeland, Avstralija in Kanada.«

Kanadski poslanec Paul Martin je izjavil skupščini, da si bo Kanada na vse načine prizadevala, da postane poljarna živeža v prekomorske države. Kanada bo še nadalje pošiljala povprečno 1 milijon ameriških dolarov na dan.

Kubanski delegat Guillermo De Blazquez je izjavil, da Združeni narodi ne smejo čakati na stavke in podrobnosti, da bi se lotili ukrepanj, ki jih potrebuje, marveč morajo delovati na podlagi poročil, ki jih je mogoče dobiti takoj.

Zadnji je spregovoril grški zunanji minister Rendis. Sporočil je, da je grški dnevni obrok hrane kljub dobavi ustanove UNRRA narasla komaj na 1.000 kalorij za neproduktivno prebivalstvo.

Predsednik skupščine Spaak, ki bo predsedoval tudi jesenski skupščini, je nato predložil predlog petih volitev, ki ga je skupščina sprejela s plioskanjem.

Združeni narodi so se tako odločili, da v prvi vrsti pozove vse države, naj takoj izvedejo ukrepanja, da se bo sporeče stopiljo svojih zalog in potreb po žitu ter ukrepanja, ki jih mislijo izvesti za povečanje proizvodnje, pozvali pa nize, ki se bavijo s prehrano in poljedelstvom, da dajo prehranjevalnem položaju ter pomagajo določiti vladam njihovo politiko.

SOVJETSKE VOLITVE

Moskva, 15. februarja
Centralna volilna komisija za volitve v Vrhovni sovjet je objavila naslednje dokontne volilne izide:

Volilni volivci 101 milijon 717.686;

volilo 101.450.936 volivcev ali 99,7%;

v 682 volilnih okrožjih volilo 100.621.225 oseb (99,18%) za listo komunistov in za listo nestranskih;

proti kandidatom Sovjeta volilo 819.699 oseb (0,81%);

za neveljavne so proglasili 10.012 volilnih listkov;

v 657 volilnih okrožjih je volilo za kandidate komunistične liste in liste nestranskih skupno 100.603.567 oseb (99,16%);

proti kandidatom Sovjeta je v celoti volilo 818.955 oseb (0,81%);

po čl. 88 volilnega pravilnika so za neveljavne proglasili 28.414 volilnih listkov.

NOVI ČLANI VRHOVNEGA SOVJETA

London, 15. februarja
Radijska postaja v Moskvi je sporočila, da so bili v Vrhovni sovjet izvoljeni naslednji volilski voditelji, in sicer maršal Malinovski, Timosenko, Žukov, Vorosilov, Rokossovski, Tolbuhin in Bagramian.

Izvoljena sta bila tudi sovjetski veleposlanik v Londonu Fedor Gusev ter podkomisar v Komisijatu za sunanje zadeve in vojne sovjetske delegacije pri organizaciji Združenih narodov Andrej Višinski.

Volitve se je udeležilo skupno 101.450.936 volivcev.

POLJSKA ZAHTEVA

London, 15. februarja
Poljska vlada je včeraj predala britanskemu poslaniku v Varšavi notu, v kateri zahteva od britanske vlade razpust odvisnih poljskih oboževanih sil.

PROTI PERONU

Buenos Aires, 15. februarja
Kandidat argentinske delavske stranke pri prihodnjih predsedniških volitvah Juan Peron, je postal namreč ministru generalu Felipeu Urdapilletu notu, v kateri je sporočil, da obstaja proti delavski stranki kriminalni načrt, ki so ga že začeli izvajati, in ki predstavlja vrsto oboroženih napadov na stranko. Zaradi tega je Peron ukinil v Buenos Airesu svojo volilno kampanjo.

STAVKA V GRČIJI

London, 15. februarja
Glavna delavska zveza v Grčiji, ki je po veliki večini komunistična, je včeraj odredila, da po vsej državi v znak protesta proti novim plačam, ki jih je določila grška vlada, prekinejo delo.

MOČAN POTRES

Pariz, 15. februarja
Poročajo, da je bilo zaradi močnega potresa, ki je bil v terek jugozahodno od Constantine (severno Alžir), ranjenih 76 oseb.

Grška vprašanja volitve-Albanija

LONDON, 15. februarja. — Grški zunanji minister Constantine Rendis je izjavil, da bo pri volitvah 31. marca odnesla večino koalicijske centra, ki jo sestavljajo zmerni elementi leve in desnice.

Rendis je izjavil, da v Grčiji zelo želijo, da bi EAM in komunisti opustili svoje revolucionarno zadržanje, se odrekli pogojem, ki jih stavlja za udeležbo ter so udeležili volitev. Domnevajo, da se bodo komunisti udeležili volitev zaradi tega, ker so uvedli proporcionalni sistem in ker bo glasovanje obvezno. Dostavil je, da bo okoli 2 milijona možnih volilnih upravičencev, ki bodo volili 322 poslancev. Na vprašanje o podelitvi volilne pravice ženam je Rendis odgovoril, da bo parlament po teh volitvah preuči celotno vprašanje volilne pravice žen.

Rendis je nato izjavil, da je vlada odobrila delno amnestijo in da so trenutno v zaporu samo se tisti, ki so obtoženi umorov. Pred amnestijo — je dejal ministar — je v zaporih čakalo na razpravo okrog 12 tisoč oseb. Malim, da se je število zdaj zmanjšalo na polovico.

Rendis je nadalje izjavil, da so v Grčiji s velikim zadovoljstvom sprejeli ruskim grškega vprašanja, ki ga je dosegla organizacija Združenih narodov.

V pogledu vstopa Albanije v organizacijo Združenih narodov je dejal, da je med to državo in Grčijo še vedno vojno stanje, zaradi tega želimo, da je dejal — da

ZAVEZNIŠKI SVET V AVSTRIJI

Dunaj, 15. februarja

Po poročilu agencije eTassa je imel zavezniški nadzorni svet na Dunaju pod predsedstvom generala Richarda MacCrearyja redno sejo. Na seji so maršal Kojner, general Emile Bethouard, namestnik generala Clarka ter njihovi politični svetovalci in namestniki sprejeli važne sklepe o ukrepih za zagotovitev uspešnega pobiranja nacizma v Avstriji. Prav tako so pretrgali in z raznimi dodatki ratificirali trgovske pogodbe med Avstrijo in Češkoslovasko ter med Avstrijo in Italijo. Te pogodbe se nanašajo na dolgo dobo in vsebujejo splošna načela o zasebnih trgovskih transakcijah. Končno so preučili avstrijsko noto v zadevi južne Tirolske ter sklenili, da bo vsak član nadzorstvenega odbora poslal po en izvod te note svoji vladi.

PO ICKESOVEM ODSTOPU

Washington, 15. februarja

Ameriški politični krogi v Washingtonu, ki jih je odstop notranjega ministra Ickesa zelo iznenadil, govore o možnosti, da bo šel po isti poti tudi trgovski minister Henry Wallace.

Wallace je zdaj edini član Rooseveltove vlade, ki je ostal v Trumanovem kabinetu. Kot je znano, je s Ickesom istega mnenja v pogledu notranje politike in osebne vrednosti nekaterih svetovalcev sedanjega predsednika.

Njegov odstop bi zelo zaostri politično krizo, ki jo mora zdaj zaradi Ickesovega odstopa ter silovitih napadov proti njemu rešiti Truman.

Tisk in uradni krogi nadaljujejo s kritiko proti sedanjim Trumanovim svetovalcem.

Hoteli so napasti ves svet

Nürnberg odkriva nacistične načrte

Nürnberg, 15. februarja
Sovjetski tožilec Zorya je izjavil, da je Hitler pripravil načrt za napad na Turčijo, če po slomu Sovjetske zveze ne bi pristopila k ovi.

Kot dokaz je sovjetski tožilec predložil pismo, ki so ga pisali voditelji nemške vojske morarice po veljavnem Wehrmachtu na vzhodni fronti, v katerem pravijo, da je treba »nacisti Feliks«, to je zavezojevanje Gibraltarja »izvesti leta 1941 s pomočjo Španije«.

»Če nam bo po koncu vojne na vzhodu uspelo spraviti Turčijo na svojo stran, bomo napad na Sirijo in Palestino v smeri proti Egiptu mogli izvesti s neznatnimi pripravami. Če pa Turčija ne bi stopila na našo stran, bomo napad preko Anatolije v smeri proti jugu izvedli proti njeni volji.«

Namestnik sovjetskega tožilca Jurij Pokrovski, ki je obravnaval vprašanje ujetnikov Rdeče armade pri Nemcih, je navajal sledeče besede Molotova: »Može Rdeče armade so nemški vojski strahovito in do smrti mučili. Zgali so jih s železnimi palicami, iztikali so jim oči, rezali roke in ušesa, odpirali so jim želodec ter trgali njihova telesa. Našli smo pohabljena trupla.«

»International News Service« poroča, da je sovjetski tožilec pred mednarodnim sodiščem izjavil, da so med preiskavo v uradu Alfreda Rosenberga našli kopijo pisma, ki ga je pisal Rosenberg feldmaršalu Keitelu leta 1942. To pismo odkrija »lastno usodo sovjetskih vojnih ujetnikov v nemških taboriščih.«

»Izmed treh milijonov šest sto tisoč sovjetskih vojnih ujetnikov je samo nekaj sto tisoč sposobnih za delo. Večina izmed njih je umrla od lakote ali zaradi ostrega podnebja, hudega jima je pomrlo zaradi tifusa, ker niso razkuževali niti taborišč niti ujetnikov.«

Poročevalec Sovjetske zveze, Sigar imena pa ne imenujeje, je izjavil dopisniku agencije »International News Service« Georgu Herald, da bo Sovjetske zveze zahtevala, da je treba feldmaršala Friedricha Von Paulusa postaviti pred sodišče kot vojnega zločinca, če bo njegova izpoved dala dovolj jasn dokaz za formulacijo obtožbe.

Zločin nad Jugoslavo

V nadaljevanju razprave je sodišče najprej razpravljalo o nekaterih vprašanjih postopka, nato pa je nadaljeval svoja izvajanja sovjetski tožilec Pokrovski, ki je govoril o nacističnih barbarstvih v taboriščih za vojne ujetnike. Izjavil je, da so vojne ujetnike v severni Norveški spreminjali v ledeno soho, da so jugoslovanske vojne ujetnike sred zime vkopavali do pasu v zamrznjeno zemljo; bojne ujetnike pa so izpostavljali smrtni vžjarjem ter jih nato streljali. V taborišču Boten, blizu Rognana, so leta 1942 na ta način pomorili okrog 1000 jugoslovanskih vojnih ujetnikov. Ko je v nekem ujetniškem taborišču izbruhnila epidemija tifusa, so jo taboriščne oblasti skušale omesti s streljanjem vseh, ki so bili okuženi. V taborišču Ozen je izmed 500 jugoslovanskih izobesencev, ki so pripadali partizanskim oddelkom, ostalo samo 30.

Pokrovski je nato predložil listino o nekem drugem barbarstvu, ki so ga nacisti izvajali že ko so vodili, da so izgubili. Slo je za predajo nekaj Nemcev na nemško letališče v Češkoslovaski, Čehi so kot parlamentarca poslali dva častnika, ki se nista več vrnila. Kezenejo, ko so letališče in k njemu spadajo bolno sedele čiške narodne čete, so našli trupla obeh parlamentarcev in šestih drugih pobitih Čehov. Nekemu častniku so iztrgali jezik, izdri oči in slomili prsti koč.

STONE V LONDON

Bern, 15. februarja

V London je prišel predsednik zavezniške komisije v Italiji admiral Stone.

Pred japonskimi volitvami

Veliko število novih poslanskih kandidatov

TOKIO, 15. februarja. — Japonski notranji minister je izjavil, da je 1931 ljudi, med njimi 39 žena zaprosilo za izstavitve dokumentov, ki so potrebni za poslanske kandidate pri volitvah. Japonski volivci je 40 milijonov. Število je zelo naraslo zaradi dejstva, da bodo na volitvah, ki bodo 31. marca, prvič v japonski zgodovini volile tudi ženske. Izvolili bodo 436 poslancev.

FRANCOSKA USTAVA NE BO JAMČILA SVOBODE TISKA

Pariz, 15. februarja

Posebni »Reuterjev« dopisnik piše, da nova francoska ustava ne bo jamčila svobode tiska, ako bo sprejeta v obliki, v kakršni so jo v sredo predložili ustavodajni komisiji skupščine. Neki demokratski poslanec je stavil predlog, naj bi v ustavo vnesli določbo »Svoboda tiska je zajamčena«, toda njegov predlog so odklonili. Predložitelj so glasovali socialisti in komunisti (20 glasov), za predlog pa ljudsko republikansko gibanje (napredni katoličani) in radikalni (16 glasov). Odklonili so tudi predlog, da bi v ustavnem načrtu izpustili člen, ki zahteva, da morajo časopisi dobiti za izhajanje dovoljenje vlade.

Z 19 glasovi so izglasovali predlog, da pride v ustavo sprava lastnina, ker so bili ostali glasovali proti, bodu o tem ponovno glasovali. Pričakujejo, da bo komisija predložila načrt ustavodajni skupščini v teku marca.

»New York Herald Tribune« poroča, da je izmed gornjega števila kandidatov 113 oseb, ki so zavezane poslanecem nacija. Uradniki notranjega ministertva, katerim je poverjeno preučevanje kandidatov za bodoče poslance, so izjavili, da mnogi ne izpolnjujejo predpisanih pogojev. S sedmima so že črtali tista, ki ne morejo biti izvoljeni za poslance, o usodi nekaterih drugih pa bodo odločile zavezniške oblasti.

Zanimanje za volitve je vsak dan večje. Voditelji večjih strank, n. pr. napredne in liberalne mislijo, da bodo ostali na svojih mestih in da jih ne bodo zadeli občutljivi ukrepi. MacArthur doseže, da ni storič nobenega koraka, da bi odstranil v vodiljskih mest v strankah ljudi, ki jih ne morejo obdržati.

Kakšna bo usoda zgornje zbornice, še ni jasno. Odvisno je predvsem od nove ustave. Vsekar jo bo izmed 120 članov, kolikor jih ima imenovana zbornica, vsi ne bodo mogli biti ponovno izvoljeni. Med to spadata tudi dva mlajša brata cesarja Hirohita. Vsekar pa je večina članov zgornje zbornice že odstopila.

„Svetovna vlada.“

New York, 15. februarja
Predsedniku Trumanu so izročili prošnjo, naj bi predlagal ustanovitve svetovne vlade, ki naj bi takoj prišla delati na preprečitvi atomske vojne. Na prošnji je okrog tisoč podpisov najslavnejših znanstvenikov, pisateljev, igralcev, industrijcev, osebnih dostojanstvnikov, vsajitvele in voditeljev sindikatov v Združenih državah. Prošnja predlaga predsedniku Trumanu, naj bi delegaciji Združenih držav pri organizaciji Združenih narodov dal navodila, da bi storili potrebne korake za to, da bi se organizacija Združenih narodov spreminila v svetovno vlado s lastno zakonodajno, izvršno in sodno oblastjo ter z lastnimi oboroženimi silami.

Če bi ta predlog pri organizaciji Združenih narodov propadel, naj bi Truman v ta namen sam sklical svetovno konferenco.

Ameriške osebnosti so predložile organizaciji Združenih narodov prošnjo, v kateri zahtevajo, da glavna skupščina organizacije Združenih narodov preuči prošnjo Varnostnega sveta, Svet pa naj postane izvršni odbor.

Prošnja nosi podpise znanih ameriških osebnosti, med katerimi sta tudi dva senatorja: slavni fizik Albert Einstein in Joseph R. Rush, znani učenjak v atomskih vprašanjih.

Toda s vsem tem še vedno ne bo mo odkril prave pot do koroške slovenske kulture. Zavedati se moramo namreč, da je v tej deželi morda pravi zrak za zunanji ovir, ki so ljudstvo težile, na mnogih krajih ohranjen pristni slovenski narodni značaj, naselji, ljudstva, njegovih šeg navad in običajev, v njihovi meri, kot v ostalih slovenskih deželah. Da se vse to zbere, popiše, skrbno goji, izpolnjuje v obrambo, zato bo potrebno izredno in poizvedovalno delo vseh rodoljubov. V prvi dobi bodo morali vršiti to podnilec, pozneje pa bo treba misliti na vzgojo strokovnih moči za take naloge ter na ustanovitve posebnih društev in ustanov. Delež Koroška hrani v sebi je toliko umetnostnih, narodopisnih in zgodovinskih spomenikov in zakladov, ki se dajajo skrbno roko, da bo njena podoba v svetu postala bistveno drugačna, kakor pa je vidi danes vse svet.

»Tisti, ki znate tudi nemško, boste seveda rekli »Zukunftsmusik«. Mi pa smo mnenja, da je za vse te naloge potrebna le resna volja vseh poklicanih. Vsek dan nam ni dovolj dokazov, kaj zmora tudi le malo ljudi, tudi manjšina naroda, če se stvari resno loti. Zato tudi za naš slovenski narod, ki ima še vso svojo življenjsko pot pred seboj, ne more biti preteklo to, kar moramo biti stvar posebnosti, kar besni našega srca. Pokojni predsednik Združenih držav Roosevelt je imel mapo z napisom: »Še danes.« V to mapo je vlagal upanje, ki jih je hotel takoj rešiti. Tudi mi moramo odpreti tako mapo za naše delo in tudi bomo vanjo vpišali vse zgodnje našete naloge. Pa ne le vpišali, temveč tudi takoj že danes sgrabili za delo. (Konec)

SOVJETSKE PRITOŽBE

Moskva, 15. februarja
Sovjetska poročevalska agencija poroča, da se sovjetski državljani, ki so na Nizozemskem, prepajoč vračajo v domovino.

»Kljub ponovnim zagotovilom nizozemskih oblasti, ki so izjavile, da so pripravljene podpreti sovjetske funkcije, ki imajo nalogo, da skrbijo za vrnitev sorodnikov v domovino, se je v zadnjih mesecih vrnilo v Sovjetsko zvezo le 10 sovjetskih državljanov.«

Sovjetska agencija je, začetna nad nizozemskimi oblastmi, in to tembolj, ker so se sovjetske oblasti živahno zanimale za vrnitev nizozemskih državljanov iz Sovjetske zveze.

FRANCOSKE MEJNE ZAHTEVE DO ITALIJE

Pariz, 15. februarja

Francoski poluradni list »Le Monde« prinosa članek, v katerem zahteva obmejna področja, ki jih Francija zahteva od Italije. Ta področja leže v območju obmorskih Alp, Savoje ter nad predorom Mont Cenis ležečim pogorjem. Članek pravi: »Ponoviti želimo, da Francija pri tem nima aneksijskih težej. Stremi le za tem, da bi na trajnih in trdnih osnovah vzpostavila dobre odnose s svojo sosedo. Mejne spremembe, ki jih zahteva, predstavljajo le to, kar je najnujnejše za njeno varstvo in zagotovilo tamonjemu prebivalstvu, da bodo spoštovali njegove zgodovinske tradicije in želje.«

HARRIMAN PRISPEL V ZDRUŽENE DRŽAVE

Washington, 15. februarja
Včeraj je s letalom prišel v Washington ameriški veleposlanik v Sovjetski zvezi W. Averell Harriman. Spremljal ga je politični svetovalec ameriškega zunanjega ministertva pri generalu MacArthurju George Atkeson.

Harriman je izjavil, da bo predložil zunanjemu ministru Byrnesu poročilo; upa tudi, da se bo pred odhodom v New York sestal s predsednikom Trumanom.

ZAPISKI

PROSVETA

TO NAŠA BO OSVETA

II.

Izobrazevalno delo med našim ljudstvom je ne le narodna, temveč tudi moralna dolžnost vse naše inteligence, kolikor jo je sploh ostalo, prav v posebni meri pa se nase zavedne narodne duhovščine, kateri se od nekdanjega slovenskega ljudstva odprida ta odlična naloga. Z nacistom, ki ima je zadnja vojna odšla vsaj prvo od sedmih glav, mora prenehati tudi tako zvana »farska gonja« nacističnih podrepanikov. Upamo tudi, da med našim ljudstvom samim ne bo nikogar, ki bi hotel za nacisti prevzeti to klavno dediščino. Slovenska duhovščina, ki se je po dolgoletnem priganjanju spoštovala od vsakega ljudstva vrnila med svoj narod, bo zanj dala tudi še to žrtev. To namreč ni nobena politika, v kolikor ni politika tudi vsakdanji kruh in akrib za druge naravne potrebe Clovaka.

V zvezi s tem izobrazevalnim delom, ki je čaka glasnika, ki bi bil vreden naslednik velikega Evanga. Kreka, naj bo takoj omenjena potreba po obnovi Mohorjeve družbe, ki naj se sedaj, ko bo zavladala prava svoboda, vrne tja, odkod je izšla, le da mora postati vse večja in še vse bolj delavna, kot je bila kdaj koli poprej. Potrebe slovenskega književnega trga na Koroškem so skoraj nedogledno velike. Poleg verskega in poučnega ter vzgojnega značaja, kakršne knjige je družba izdajala v preteklosti, naj se pridruži publikacije poljudno-znanstvenega značaja ter knjig, ki bodo obravnavale posebne slovenske narodnostne probleme ter vprašanja iz sociologije, ki bi nas posebno zanimala. Napredek vseh teh ved in znanosti med narodi je namreč dosegel tako stopnjo, da bi težko grešiti tisti narod, ki bi hotel veljati za kulturnega, pa bi vsa ta vprašanja zanemarjal.

Končno ne bo odveč, če opozorimo še na izredni pomen sodobnih tehničnih pridobitev, ki so se postavile last ljudskih plasti in ki si jih le našega življenja vse odmišlja ne moremo. Na prvem mestu od teh je seveda radio, v katerem mora naša beseda in naša narodna pesem zaobletati v vsej krasoti. Koliko podobnega dela v igrah, krožkih, v pevskih in glasbenih društvih, v organizacijskih centralah in drugod je s tem združenega, o tem bomo pisali tedaj, kadar bo po prvih uspešnih težavnih začetkih že za nami. Toda, da se neko tudi pri današnjem pomanjkanju najnujnejših ljudi mora lotiti tega posla, mora biti vsakomur jasno.

Toda s vsem tem še vedno ne bo mo odkril prave pot do koroške slovenske kulture. Zavedati se moramo namreč, da je v tej deželi morda pravi zrak za zunanji ovir, ki so ljudstvo težile, na mnogih krajih ohranjen pristni slovenski narodni značaj, naselji, ljudstva, njegovih šeg navad in običajev, v njihovi meri, kot v ostalih slovenskih deželah. Da se vse to zbere, popiše, skrbno goji, izpolnjuje v obrambo, zato bo potrebno izredno in poizvedovalno delo vseh rodoljubov. V prvi dobi bodo morali vršiti to podnilec, pozneje pa bo treba misliti na vzgojo strokovnih moči za take naloge ter na ustanovitve posebnih društev in ustanov. Delež Koroška hrani v sebi je toliko umetnostnih, narodopisnih in zgodovinskih spomenikov in zakladov, ki se dajajo skrbno roko, da bo njena podoba v svetu postala bistveno drugačna, kakor pa je vidi danes vse svet.

»Tisti, ki znate tudi nemško, boste seveda rekli »Zukunftsmusik«. Mi pa smo mnenja, da je za vse te naloge potrebna le resna volja vseh poklicanih. Vsek dan nam ni dovolj dokazov, kaj zmora tudi le malo ljudi, tudi manjšina naroda, če se stvari resno loti. Zato tudi za naš slovenski narod, ki ima še vso svojo življenjsko pot pred seboj, ne more biti preteklo to, kar moramo biti stvar posebnosti, kar besni našega srca. Pokojni predsednik Združenih držav Roosevelt je imel mapo z napisom: »Še danes.« V to mapo je vlagal upanje, ki jih je hotel takoj rešiti. Tudi mi moramo odpreti tako mapo za naše delo in tudi bomo vanjo vpišali vse zgodnje našete naloge. Pa ne le vpišali, temveč tudi takoj že danes sgrabili za delo. (Konec)

